

vain, tanításain keresztül, akkor méltóképpen kell fogadnunk. A munkával, verejtékkel szerzett mindennapi kenyeret tiszta abrosszal leterített asztalra helyezjük, mert mindenkifölött megbecsüljük. A lélek kenyerét is csak a tiszta lélek fehér abrosszára lehet elhelyezni. Az ünnepszentelés perceiben tisztítsuk hát meg lelkünket mindazon anyagi gondoktól, bűnöktől és gyarlóságoktól, a földi hiúság és könnyelműség mindazon törmelékeitől, melyek közé nem lehet odahelyezni az Élet kenyerét, a Jézus evangéliumát!

Húsvét a jézusi eszmék győzelmének diadalmas ünnepe. Miért ne lehetne ez a mi számunkra is? Csak tőlünk függ, csak akarnunk kell, hogy az legyen! Az evangéliumon keresztül Jézus minden halhatatlan lélek számára az élet kenyere akar lenni. Ezzel a szándékkal jön felénk a Mester ma is. Nyugodt és boldog lesz az életünk, és elmondhatjuk: „Ma lett üdvössége e háznak!”

Adja a mindenható Isten, hogy ez így legyen! Ámen.

FEKETE DEZSŐ

HOL VAGY, ÁDÁM?

1Móz 3, 8—9

Évmilliók után a teremtés nagy műve befejeződött. A világ örvend létének, és mindenképpen engedelmeskednek a teremtő és gondviselő Atyjuknak. A virágok nyílnak és illatoznak. A fűvek zöldülnek, a fák gyümölcsöt teremnek. Az állatok milliói népesítik be a világot.

Úgy a földet, mint a rajta levő élőlényeket rábízta Isten egy másik teremtményére, kinek ember a neve. Ő lesz a névadójuk és korlátlan uruk. Isten az embertől engedelmességet és hűséget vár. Szövetséget kötnek egymással, melynek értelmében az embert gyermekének és munkatársának fogadja. Viszonzásul azt kívánja, hogy a többi élőlényeknek gondját viselje. Ami jó, azt megtartsa, ami pedig gyarló, tökéletlen, azt a tökéletesség magasabb fokára emelje. Az ember lassan megízleli a jót és a rosszat, a tudást és a hatalmat, s engedve rosszra való hajlamainak, egy idő után törvénszegővé válik. Nem elégszik meg azzal, hogy csak részes legyen az uralkodásban, hanem az egészet kívánja. Amíg mindenképpen engedelmeskednek egy felsőbb parancsnak s végzik a maguk életritmusukat, addig az ember önálló utat keres.

Isten számon tartja az adott és a kapott ígéreteket. Ez történt egy nap elteltével is, amikor az alkony ráborult a földre, s pihenni készült a munkától elfáradt világ. A nyíló és illatozó virágok harmattengerben fürödtek. A dalos madarak mint fáradt muzsikuskok pihenőre tértek. Minden pihenni akart, erőt meríteni egy újabb nap újabb lehetőségére. Mindenben érzett a jól végzett munka édes öröme. Csak az ember érzett lelkiismeretfurdalást, s szégyenében elrejtőzött Isten elől. Ekkor hangzik el a számon kérő szó: hol vagy, Ádám? Hol vagy, ember? Miért rejtőztél

el, miért nem mersz szembenézni velem, miért kerülsz engem? Bizonyára a szégyenérzet és a vele együtt járó félelem lett úrrá a lelkeden! Balgata tag vagy, ha azt hiszed, hogy el tudsz előlem rejtőzni, ha úgy gondolod, hogy bokrok sűrűje megvéd a törvény áthágása miatt megérdemelt büntetéstől. Hiába futsz előlem, hiába rejtőzöl erdők sűrűjébe, barlangok, tengerek mélyére, mert én mindenkor és mindenhol ott vagyok! Hiába hunyod be a szemedet és dugod be a füledet, mert ha te nem is látsz engem, én látlak téged! Ha ma nem is hallod szavamat, de holnap meg fogod hallani! A megijedt Ádám mentséget keres. Uram! Ne légy szigorú hozzám, mert nem én vagyok a hibás. Azért lettem hűtlen hozzád, mert elámítottak, félrevezettek engem. A hiszékenységem áldozata lettem. Uram, légy könyörületes hozzám!

De amint a nappalt az éj követi, úgy követte a bünt a büntetés, hogy tanuljunk belőle. Sajnos nem tanultunk, s a jó helyett sokszor rosszat cselekedtünk. Ezért sújtott az irigység, a féltékenység dorongjával Kain az ártatlan testvérre. És ha Kajafás szívében több a szeretet, mint a gyűlölet, ha Pilátusban győzött volna a bátorság a gyávaság felett, ha Júdásban a pénz csengésénél hangosabban szólott volna a lelkiismeret szava, akkor nem lenne a keresztényeknek gyászos nagypéntekük. Ha Ágnes asszony szíve tábláján mindig olvasható lett volna a tizparancsolat, akkor fehér leplét, szakadt leplét nem kellett volna naphosszat a patakban újra mosnia. Ha Budai Ilona idejében megérezte volna, hogy igazi kincse két szép gyermeke s nem a kincsesládája, akkor nem kellett volna hallania gyermekei elutasító szavát: „Bizony nem megyek én hozzád, mert nem voltál anya, Ha az lettél volna, itt nem hagytál volna.“

Egyeseknek közülünk volt okuk arra, hogy időnként elrejtőzzenek, félve bujdosanak Isten számonkérő tekintete elől. De bárhova mentek is és bármit tettek is, mindenütt hallaniuk kellett a számonkérő szót: „Hol vagy, Ádám“? Hol vagy, és hol vannak azok, akikért te felelőséggel tartozol? Ha nem építettél, akkor miért romboltál? Miért tetted sokszor a siralom völgyévé a földnek egy részét? S miért ölted meg bosszútól indítatva az ártatlan Ábeleket? Isten számonkérő szavára felelned kell, Ádám! Itt, vagy ott, most vagy akkor, de nincs menekvésed!

Az ember azonban nemcsak a rossznak, hanem a jónak is az ismerője. Hiszen a gyermek szívében is erősebb a szülő utáni sóvárgás, mint a lázadó ellenkezés. Így az önmagát sokszor lelki árvaságba kergető hívő ember is nemegyszer erős vágyódást érez az Istennel való kibékülésre. Az Istennel s önmagával kibékült hívő embernek, aki a jó, az igaz, a fejlődés önzetlen szolgálatába állott s azért, ha kellett, áldozatot is hozott, soha nem kellett rejtőznie Isten elől. Benne gondviselő Atyját, az erőnek örök forrását ismerte meg.

Nem rejtőzött Ádám akkor, amikor orcájának verejtékével ugyan, de becsületes munkával kereste meg a mindennapi kenyerét. Vagy később, amikor őserdőt irtott, mocsarat szárított, amikor kőből és fából hajlékot emelt önmagának és Istennek. Vagy amikor szerette, védte, gyógyította embertársát, tanult és másokat is tanított. Amikor a testvériség érzésétől indítatva szétzúzta a rabszolgaság láncát s a társadalomból száműzött bélpoklossal is úgy beszélt és bánt, mint ember az em-

berrel. Amikor otthont épített az árváknak és öregeknek, nem kellett Ádámnak és Évának félve elrejtőzniök, hanem a lelki megnyugvás érzésétől indíttatva alázattal így szólhattak: köszönjük, hogy megsegítettél, Istenünk. Amikor gályához kötözve, vagy rongyokban, éhesen és szomjasan, de bizonyoságot tett az igazságról — inkább vállalva a mártírhalt, mint a hűtlenséget —, igazolta, hogy valóban Ő a teremtés koronája s méltó az istenfiúi névre. Az ember sok jócselekedetével bebizonyította azt, hogy az Istentől kapott jóra való képességével, ha akar, tud Isten munkatársa lenni. Aki pedig az Ő akarata szerint végzi feladatát ott és akkor, ahol neki lennie kell, annak arcán nem a félelem, hanem a nyugalom van. Lelkét pedig az a megnyugtató érzés tölti be, hogy nem élt hiába. Az ilyen ember, ha szerénységből elrejtőzne, mindenhol rátalálna Isten s szólna hozzá: „Jól vagy, jó és hű szolgám.“

Hol vagy, Ádám? Ki gyakor az anyaszentegyház szolgálatában állótál, valóban úgy szolgálod azt, hogy az egyház igaz érdekét tartod fontosnak, vagy inkább személyi érdekedet? S meddig szolgálod? Csak addig, amíg megfizetik, vagy pedig haláلودig? Ki gyakran áldozatvállalásra buzdítod felebarátaidat, te vállalsz-e áldozatot s ha igen, mekkorát? Egyházközségi vezetők, kiket a közbizalom a gyülekezet élére állított, a legjobb tehetségek szerint sáfárcodtok-e a bizalom drága pénzével, vagy pedig a közömbösség bokrai közé rejtőztök? Megtesztek-e mindent annak érdekében, hogy maradandó érték maradjon utánatok úgy a jelen, mint az utókor örömére? Hogy évtizedek vagy évszázadok múlva is boldog büszkeséggel úgy emlegessenek: ezt a kelyhet az én szüleim vették, diplomunkat az én nagyapám gondnoksága alatt javították... Vagy pedig várod, hogy megbízatásod ideje lejárcjon, hogy még a vezetők névsorán se szerepeljen a neved? Ember, élj a drága lehetőséggel, és hallj meg a figyelmeztető szót: „Az alkalmat áron is megvegvétek.“ Édesanya, édesapa, ifjú mai Ádámok! Ott vagytok-e azon a helyen, ahová állított az Isten, s úgy töltitek-e be feladatotokat, mint ahogy Ő elvárja tőletek?

Ti élettársak, kölcsönös tisztelettel és megbecsüléssel viseltettek-e egymás iránt? Valóban társak vagytok-e jó és rossz sorsban? Gondot viseltek-e gyermekeitekre, azok testére és lelkére egyaránt, vagy pedig fontosabb az egyéni boldogságotok?

Ti ifjak! Betöltitek-e a szülői tisztelet parancsát a szó igaz értelmében? Akkor is szeretitek őket, amikor nekik adnotok kell, vagy pedig csak akkor jutnak eszetekbe, amikor segítségre van szükségetek? Úgy éljtek, hogy hűtlenségetek miatt ne legyen késői bánatra okotok!

Isten számonkérő szava örökké hangzik a világegyetemben. Szoktad-e néha hallani? Ez a hang lehet templomod harangjának szava, lehet egy kopogtatás házad ajtaján felebarátod, egyházad megsegítése érdekében. Mit teszel? Bezárkózol-e, elrejtőzöl-e, vagy pedig részt vállalsz Istenországá építésében? Tedd az utóbbit, hogy ne kelljen félned sem Istentől, sem emberektől, és akkor nyugodt, boldog leszel, mert áldani fog az Isten. Amen.

A MI HELYÜNK

Lk 17, 21b

A külföldre való utazás talán sohasem öltött olyan tömegméretet, mint napjainkban. Nemtől és kortól függetlenül kerekednek fel az emberek s országból országba, földrésről földrésre száguldanak ezer kilométereket. Hajtja őket a tudásszomj: találkozni az ismeretlennel, látni, hallani, tapasztalni. Hajtja az élvezet, a fokozottabb szórakozás megtalálásának a vágya, és így sorolhatnók azokat az okokat, amelyek útra készítetnek ezreket, milliőkat. Jól is van ez így, hiszen a föld az emberiségé, s miért ne ismerje meg az, akinek módja és lehetősége van rá! Igen ám, de ezen a téren nagyon sok furcsasággal találkozhatik a kor e divatján elgondolkozó ember.

— Ismerek olyanokat, akik például csodásan regélnek Olaszországról, megmondják, hogy az Alpokban milyen a napfelkelte, de fogalmuk sincs, hogy milyen a Retyezát vagy a Hargita.

— Ismerek olyanokat, akik rajongnak például a tiroli népszokásokért, énekekért, táncokért, de nem dobban meg szívük a mi táncainkért, és fitymálva emlegetik népviseletünket.

— Vagy valljuk be, hogy mi is nemegyszer áhitattal tekintünk minden külföldi dologra. Ha jobb, akkor természetes a csodálat, a birtoklási vágy, de hányszor megtörténik, hogy a gyengébb minőségűt is csak azért, mert külföldi, méregdrágán megvásároljuk.

Miért? Hát azt gondoljátok, hogy máshelyt kolbászból van a kerítés? Azt gondoljátok, hogy máshelyt csak napfény, dal és szórakozás létezik? Nem tudnak arról, hogy a fénynek mindenütt van árnyéka is, és ott is sírnak, jajgatnak, verejtékeznek és küszködnek milliók?

Oh, hogy szeretném, ha most magam mellé állíthatnék valakit, aki elment, s elmondattatná velem életét! Bizonyára tanulságos lenne, mert valahogy így mondaná:

— Ott is felkél a nap, de nem az ismerős hegyek csúcsán. Ott is fúj a szél, de nem hozza a fenyők illatát. Ott is kell sírni, de nincs a közelben anyai vigasztalás. Ott is megszorul az ember, de nincs jószomszédi támogatás. Nem nyelved a nyelv, nem véred a nép, nem vallásod a vallás, nem hazád az ottani haza... — s könnyek között, bűnbánati imádságként suttogná el Petőfi sorait:

„Mint ölelt át reszkető karával!
Mint marasztott esdeklő szavával!
Óh ha akkor látok a világba:
Nem marasztott volna tán hiába.“ (Távolból)

Az ismeretlen utáni vágy bizony sokakat megejt, és mennek törvényesen vagy törvénytelenül, hogy a világ valamelyik részén elérjék azt. És itt reánk lelkészekre a nevelés és meggyőzés terén súlyos felelősség hárul. Családunkban, környezetünkben vagy gyülekezetünkben létezhetnek olyanok, akiknek vágya „súlyom“ szárnyakon jár. Álljunk melléjük, és mondjuk: Fiam, testvérem, barátom, embertársam, oly nagy